

Vzroki za pojav neželenih vedenj

NEŽELENA VEDENJA (2)

Piše: Urška KRIVEC / *Fotografiji:* Blaž KOŠAK

Kadar se pojavijo neželena vedenja, se moramo najprej vprašati o vzrokih zanje. Šele ko razumemo in v določeni meri odpravimo vzrok, se vedenje lahko začne oblikovati v pravi smeri.



Vseh vzrokov pa v nekaterih primerih ne moremo povsem odpraviti. Pri svojem delu z ljudmi in različnimi vodniki ter psi vedno poudarjam, da je treba najprej razumeti, kakšnega psa imamo, in se temu primerno tudi prilagoditi. Kot smo že velikokrat pisali, nevarnih pasem psov preprosto ni. To je trditev, za katero trdno stojim.

Podedovane lastnosti

Seveda obstajajo značajske oziroma vedenjske razlike med posameznimi pasami, pa tudi individualne razlike med psi. Nikakor ne moremo pričakovati, da bodo psi, ki smo jih stoletja vzrejali za točno določen namen in smo pri njih razvili določene lastnosti, te čez noč opustili. Lovski pes bo imel vedno močno izostren voh ter močno razvit plenski nagon. Prav tako bodo psi, ki so bili namenjeni čuvanju bolj čuječi in samozavestni kot psi, ki smo jih uporabljali za drugačne namene. Vzreja pa bi po mojem mnenju morala temeljiti na psih s stabilnim, uravnoteženim značajem in z močnimi nagoni. Na nas skrbnikov pa je, da te nagone usmerimo v nam želena vedenja. Tako bo namesto preganjanja divjadi pes preganjal žogico, namesto čuvanja ovac bo zvesto čuval naš dom ... Podedovane lastnosti so torej del neželenih vedenj, ki jih ne moremo odpraviti, a to še ne pomeni, da nanje ne moremo vplivati.

Razumevanje psa, s katerim se ukvarjamo, je ključnega pomena pri odpravljanju neželenih vedenj. Poznati in razumeti moramo njegove notranje težnje – šele takrat lahko začnemo z usmerjanjem vedenja v zeleno smer.

Veliko neželenih vedenj je posledica strahu. Kako plašen je naš pes, je v veliki meri odvisno od podedovanih lastnosti ter seveda od okolja, v katerem živi. Vsekakor pa je način, kako se pes odziva na stresne dejavnike v okolju, del podedovanih lastnosti. Kako se spopadamo z že prirojenimi lastnostmi pa je seveda ključnega pomena pri vzgoji psa. Ločitveno tesnoba na primer lahko še dodatno poslabša pretirano čustven skrbnik. Verjetno se še spomnite člankov, v katerih sem pisala o individualnih lastnostih psa. Tako kot ljudje so namreč tudi psi po značaju različni. Obstajajo koleriki, sangviniki, melanholiki in flegmatiki. Paničen ali vzkipljiv vodnik skupaj s koleričnim psom je, denimo, prava kombinacija za nastanek težav.

Različna obdobja v razvoju psa

Tako kot smo ljudje šli skozi različna obdobja odraščanja, gredo tudi naši psi. Pasji



mladiček počasi odrašča v pubertetnika, ki bo postopoma vstopal v obdobje zrelosti.

Razumeti moramo, da je obdobje »pasje pubertete« stresno tako za skrbnika kot za psa. Hormonsko ravnovesje je vse prej kot to, kar se kaže tudi v nihanju razpoloženja in razdraženosti psa. To obdobje je najbolj kritično v fazi vzgoje in šolanja psov. Zelo se spremenijo tudi starejši psi, imajo drugačno vedenje in temu se moramo kot skrbniki prilagoditi.

Druga plat zgodbe je hormonsko ravnovesje, ki se v različnih življenjskih obdobjih spreminja. Tako so v času gonitve psi veliko bolj razdražljivi kot običajno. Temu se lahko izognemo s sterilizacijo ali kastracijo, ki jo vsekakor priporočam, če psica ali pes ni namenjen za vzrejo. Določen del neželenih vedenj torej lahko omilimo ali povsem odpravimo z razmeroma preprostim posegom. A nikar ne mislimo, da smo s tem rešili vse težave s psom in odpravili možnost za nastanek neželenih vedenj.

Ustaljeni vzorci vedenja

S sterilizacijo ali kastracijo ne bomo odpravili težav, ki so posledica ustaljenih vzorcev vedenja. Gre za vedenja, ki so se pri psu pojavljala večkrat in so mu prinesla določene koristi. Pes se je s tem naučil to vedenje ponavljati. Primer: pes želi mirno ležati na našem kavču, in ko ga poskušamo odstraniti, zagode oziroma zarenči. S tem nas je nekoliko prestrašil in si mislimo: »Prav, pa ostani še malo na kavču.« Kaj smo psa s tem naučili? Renčanje in napadalno vedenje sta mu prinesla dobro, se pravi, dobil je popoln nadzor nad našim kavčem ter mir pred nami. Ne boste verjeli, ampak marsikdaj naš pes želi zgolj imeti ljubi

mir pred nami. Še zlasti kadar se s psom ne ukvarjamo na pravilen način in mu ne nudimo tistega, kar potrebuje oziroma od nas pričakuje. Ni namreč nepomembno, kako preživljamo čas s svojim psom. Naj bo vaše vodilo kakovost, in ne količina, tudi v primeru, ko gre za preživljanje prostega časa s psom.

Poškodbe in bolezni

Marsikdaj mi skrbniki psov razlagajo, da se je vedenje njihovega psa spremenilo »čez noč«. Po navadi pa ni tako, saj so se blage oblike neželenih vedenj nedvomno pojavljale že prej, le da za skrbnika to ni bilo tako moteče ali pa tega ni pravočasno prepoznal. Zelo redko pa se zgodi, da se vedenje spremeni na hitro. V takšnih primerih gre lahko za poškodbo ali bolezen, ki je na prvi pogled ne opazimo. Pes pa drugače kot z umikanjem ali renčanjem, če ne celo ugrizom, ne more pokazati, da ga nekaj boli bolj, kot lahko prenese. V nekaterih primerih imajo psi hujše oblike kožnih alergij oziroma vnetij, pri katerih psa zelo zaboli že sam dotik. Do takšnih alergij oziroma vnetij lahko pride tudi zaradi nepravilne prehrane.

Največkrat pa je vzrok za pojav neželenega vedenja nepravilno ravnanje skrbnika. To je lahko posledica tega, da skrbnik ne pozna psihičnih lastnosti (svojega) psa, ne ve, kakšne so njegove prirojene lastnosti, ne pozna okolja, v katerem je živel do prihoda k njemu ... In prihaja do takšnih ali drugačnih oblik neželenih vedenj. Z njimi se srečujemo prav vsi, ki živimo s psom. Usmerjanje teh v pravo smer ter razumevanje, zakaj se neželena vedenja pojavijo, pa je ključ do uspešno vzgojenega psa, ki nima nobenega neželenega vedenja oziroma se ta pojavljajo v manjši, znosni meri.